

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС, КРИМІНАЛІСТИКА, ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ, СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА, СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ

Ворошило М.І.

студент;

Кухнюк Д.В.

кандидат юридичних наук,

*асистент кафедри нотаріального та виконавчого процесу і адвокатури,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ АДВОКАТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Залишились в минулому часи, коли держава контролювала усі сфери суспільного життя. Звертаючись до засад побудови правової держави можна однозначно стверджувати, що питання, що можна вирішувати на низових рівнях правління, немає потреби передавати вище. Саме цим пояснюється причина існування різних форм самоврядування у тій чи іншій державі, а конкретно адвокатури України для виконання, у тому числі, державної функції зазначеної вище.

Самоврядування передбачає здійснення самовизначення та самоуправління в порядку і за правилами, встановленими самим суб'єктом самоуправління.

У сучасній правовій доктрині виділяють дві основні моделі саморегулювання: американська модель (правила, розроблені саморегулювальними організаціями, жодним чином не затверджуються зі сторони державних органів) та європейська (її також називають «спільним регулюванням») [1, с. 9].

Самоврядування розглядають як тип соціального управління, за якого суб'єкт і об'єкт управління збігаються, тобто самі люди управляють своїми справами, спільно приймають рішення та діють з метою їх реалізації [2 с. 418].

У сучасний період спостерігаються процеси децентралізації – передача частини повноважень органів державної влади на користь органів місцевого самоврядування, об'єднанням громадян, професійним самоврядним організаціям тощо. Держава при цьому визнаючи автономію встановлює їх правовий статус, зберігає за собою обмежений контроль. Говорячи про самоврядування не можна не згадати його різновиди. Так, за цільовою ознакою співтовариства виділяють: самоврядування корпоративне (громадських об'єднань, виробничої сфери); самоврядування територіальне (регіональне і місцеве самоврядування) [3, с. 10].

На перший погляд, адвокатське самоврядування має відноситись до першої із наведених категорій. Автор зазначеної класифікації наводить характерні ознаки кожної із класифікацій. Одними із ключових ознак, що

відокремлює першу групу є добровільність формування та ініціативність самих учасників на їх утворення.

Добровільність формування передбачає те, що учасники таких формувань самі виявили своє бажання брати участь у такому формуванні.

Ч. 1, 6 ст. 45 закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (Закон), зазначає, що національна асоціація адвокатів України (НААУ) є недержавною некомерційною професійною організацією, яка об'єднує всіх адвокатів України та утворюється з метою забезпечення реалізації завдань адвокатського самоврядування, з моменту державної реєстрації НААУ її членами стають всі особи, які мають свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю. Керуючись наведеними нормами цю ознаку можна вважати спростованою.

Наступна ознака – ініціативність самих учасників на утворення формувань, означає, що перший крок до самоврядування роблять самі його майбутні учасники, що у кінці призводить, у тому числі, до створення органів самоврядування.

З історії прийняття Закону ця ознака теж не була підтримана, адже як відомо суб'єктом законодавчої ініціативи виступив Президент України Янукович В.Ф., а не існуючі на той час громадські організації, які представляли адвокатську спільноту.

П. 3, ч. 1, ст. 1 Закону визначає адвокатське самоврядування як гарантоване державою право адвокатів самостійно вирішувати питання організації та діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом. У цьому визначенні самоврядування зазначається як право, хоча можливі й інші варіації.

Відповідно до Основних положень про роль адвокатів, прийнятих VIII Конгресом ООН у серпні 1990 р., адвокатам має бути надано право формувати самоврядні асоціації для представництва їх інтересів, постійного навчання, перепідготовки й підтримування їх професійного рівня. Виконавчі органи професійних асоціацій обираються їх членами і здійснюють свої функції без зовнішнього втручання. У процитованій нормі вбачається різниця між «правом формувати» і «здійснювати свої функції». Очевидним є що у кількох рядках прописано, що найменше, два послідовні етапи існування адвокатського самоврядування – утворення та функціонування (діяльність).

Звідси випливає, що визначення сформульоване у п. 3, ч. 1, ст. 1 Закону не повно. Так, звертаючись до ст. 43, 44 Закону є очевидним, що право адвокатів самостійно вирішувати питання організації та діяльності адвокатури в порядку не може виконувати завдання, не може ґрунтуватись на принципах виборності, гласності, обов'язковості до виконання адвокатами рішень органів адвокатського самоврядування, підзвітності, заборони втручання органів адвокатського самоврядування у професійну діяльність адвоката. Право спочатку потрібно реалізувати на вказаних засадах, а після цього воно почне виконувати покладені Законом завдання.

Вважаю, що на адвокатське самоврядування можна екстраполювати підхід Джеферсона щодо самоврядування громад. Так, адвокатське самоврядування можна розглядати як владу (право та можливість керувати, розпоряджатися чимось або кимось), що контролюється законом і судом, не підпорядковану уряду та його органам на місцях. Як випливає із наведеного ми можемо говорити тепер про «адвокатську владу». Це відносини панування та підкорення між органами адвокатського самоврядування з однієї сторони та

іншими адвокатами, особами, які виявили бажання стати адвокатами та адвокатами іноземної держави.

До певної міри організація будь-якої системи вимагає наявності влади. Тому й у внутрішній організації адвокатури діє влада підкорена тільки загальній волі, що виражається у рішеннях більшості адвокатів. Цим адвокатура відрізняється від інших закладів на чолі яких стоїть особа або особи, котрі керують членами своєю особистою владою. У внутрішній організації адвокатури воля окремих членів не зникає й не обмежується через особисту волю керівника [4, с. 132].

Дотримуючись таких поглядів можна зробити висновок, що основою адвокатського самоврядування є влада, яка була передана адвокатській спільноті від держави та нею забезпечується. Саме тому справедливою буде теза про подальшу наукову розробку теоретичних проблем адвокатського самоврядування у напрямку обмеження такої влади із сторони можливості впливу органів управління на діяльність підвладних суб'єктів – адвокатів, та захисту адвокатської влади від втручання держави у її автономність.

Таким чином, можна запропонувати власне визначення адвокатського самоврядування яке за змістом є здійсненням адвокатської влади у формі функціонування органів адвокатського самоврядування. Лише за змістом адвокатське самоврядування може бути сформульоване як право адвокатської спільноти самостійно вирішувати внутрішні питання.

Список використаних джерел:

1. Дудин В. Контроль без качества. // Юридическая практика. № 46 (829), 12.11.2013. – 36 с.
2. Батанов А. Самоврядування // Юридична енциклопедія – Т. 5 – Київ., 2008 – 418 с.
3. Камінська Н.В. Місцеве самоврядування: теоретико-історичний і порівняльно-правовий аналіз: навч. посіб. // К.:КНТ. 2010. – 232 с.
4. Андрєєвський В.В. Зовнішня та внутрішня організація адвокатури // Часопис Київського університету права: український науково-теоретичний часопис / Київський ун-т права НАНУ, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАНУ. – Київ, 2007. – № 2. – С. 130-135

Єфіменко Д.К.

*кандидат юридичних наук, старший радник юстиції,
заступник прокурора Миколаївської області*

ЗНАЧЕННЯ ТА РОЛЬ КООРДИНАЦІЇ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВОПОРЯДКУ

Одним із пріоритетних завдань кожної сучасної держави є формування власного правопорядку. Слід погодитися з О. Ф. Скакун, яка наголошує на тому, що законність і правопорядок – обов'язкові результативні елементи правової системи, без яких вона не в змозі ефективно функціонувати [1, с. 239]. Безпосередньо правопорядок – частина системи суспільних відносин, що врегульовані нормами права і перебувають під захистом закону та охороняються державою [1, с. 239]. Дослідниця зазначає, що він встановлюється в результаті додержання режиму законності в суспільстві. Якщо законність – це принцип, метод діяльності, режим дій і відносин, то правопорядок є їх результатом. Правопорядок – стан (режим) правової упорядкованості (урегульованості і